

EXPO MILANO 2015 MÕTTEKODA

05. juuni 2013 Tallinnas

Mõttekoja eestvedaja: Elena Natale

Protokollija: Krista Mihkelsaar

Osalejad: Aivar Hanson, Anu Lill, Rando Pettai, Felix Mägi, Marit Ilison, Liisi Eesmaa, Urmas Vaino, Daniele Monticelli, Salme Rannu, Raul Rebane, Kard Männil, Edit Sepp-Dallas, Lea, Anna Laine, Tiit Riisalo, Imre Soõäär

Kutsutud: Ene-Liis Semper, Madli-Liis Parts, Hando Sinisalu, Roberto Lauterio

Päevakord:

1. Sissejuhatus
2. Milaano EXPO 2015 tutvustus
3. Raul Rebane
4. Osalejate mõtted
5. Kokkuvõte

Elen Natale tervitus ja sissejuhatus (slaidid manuses).

Daniele Monticelli: Pärit Milaanost, aastaid Eestis elanud, Töötab Tallinna Ülikooli juures. Ei tea, mis on olukord Itaalias 2 aasta pärast, aga protsessid ei ole kiired. Inimeste hulgas ei ole suuri ootusi, näinud vaid pahupoolt – raha raiskamine ja kogu linnas ehitusplatsid. Korruptsioon, võim on vahetunud. Sügav kriis, aga mitte ainult finantsiline. Paigalseis, mis on olnud juba aastaid. Kriisi oluline komponent - raskus vaadata tulevikku. Tohtu mineviku koorem, mis hoiab asju paigal. Elanikkond vananeb, noortel on vähe ruumi riigi edasiviimiseks. Noored on hakanud emigreeruma, nad ei näe perspektiivi.

EXPO on olnud alati tulevikuvision, futuristlik visioon. Eesti rõhub alati oma traditsioonidele. Ei peaks. Mõelda innovaatsilisusele ja nooruslikkusele, uuele positiivsele energiale, noor riik ja noor ühiskond. Infotehnoloogiat näitame alati, mõelda veidi globaalsemalt ja mõelda ruumile, vabale ruumile, mõtteruumile. Puutumatu looduse alad, värskus. Proovige leida Milaanost väljas mõni koht, kus ei ole maja ja kus ei ela inimesi. Looduslähedus, võiks mõelda, mis on väga erinev ning mis on ühine.

Milaanos on urbaniseeritud loodus. Raba/soo – Eestile omased. Inimtühi loodus või mets.

Muusika – ilus äratundmise rõõm. Toit – raske itaallasi rabada. Toidu isetegemine, toidu puhtus (mahe), marjad ja seemned. Puhas toit on mahe ja elitaarne.

Itaalia tööstusala on Põhjaosas. Milaano on Itaalia majanduse mootor, eriti kriisiga seoses. Tuleb ennast ümber mõtestada. Stiil, disain ja mood. Pinge põhja ja lõuna vahel on suur. Iseseisvumise ideed. Kontrast on suur. Milaano on Itaalia üks rahvusvahelisemaid linnu, palju välismaalasi. Peale sõda on sinna emigreerunud palju inimesi lõunast. Milaano on eriline kultuurikeskus. Teatud identiteedikriis on olemas.

Aivar Hanson: eestimaitised.com ja Eesti Kulinaaria Assotsiatsioon.

Muljed on head. Toidu teema Itaalias on õige. Põhjamaisus ja 4 aastaaega on huvitavad.

Anu Lill: Bolefloor (käsitööna valmivad kurvilised põrandad).

Peaksime survestama pärimuskultuuri. Märksõna - uus hingamine.

Rando Pettai: režissöör, osanik/omanik produktsioonifirmades. Animatsioonid, reklaamklipid, kõikvõimalikud televisioonisaated, alates reality game-show'dest ja dokkidest ning 1 mängufilm.

Muistne Eesti on huvitav, aga kas maailm sellest ka aru saab. Kui me võtame nüüd Itaalia kultuuri vanust, siis võtta selline seisukoht, et me oleme noor riik, me oleme väiksed, armsakesed, kes tahavad suurtes asjades kaasa rääkida. Mis tähendab seda, et me võime ise suureks kasvada. Kõigile meeldivad väikesed kassipojad, kutsikad ja tiigripojad, aga kõik teavad, et nad võivad kunagi suureks kasvada.

Felix Mägi: Nordic Hotel Forum.

Käinud Shanghai EXPO'l, arusaamine üritusest kui sellisest on olemas. Ei ole kindel, et riiki oleks sellisel viisil otstarbekas tutvustada, eelkõige finantsiliselt. Kui palju raha ja ressursi kulub, kas see formaat on mõistlik. Kui me räägime et EXPO peaks olema keskkonnasõbralik ja säästlik. Paviljonid võetakse maha. Tööjõud ajutine. Kui minna, siis parimal moel. Erinevaid osapooli kasutada.

Marit Ilson: vabakutseline moekunstnik.

Noorus, värskus, kindlasti loodus, valged ööd. Metsas seente korjamine. Vanaemade orgaaniline toit. Rikkumata maitset.

Liisi Eesmaa: moekunst.

Itaaliaga seoses tulevad meelde kangad. Mulle meeldib puutumatus mõte. Noored võtavad rämpsu vastu. Uus mütoloogia. Vaba ruum. Kased. Omaette keskkond, killuke puhast loodust. Palju vaba ruumi.

Elena Natale: Teatriagentuur pakkus, et paneks 4 põlvkonda klaasi taha elama, selline reality-show moodi. Ühe variandina veel - tühi ruum, kus on 1 arvuti ruumi keskel. Üks asi on teema, mis on toit ja sellega seotud tehnoloogiad. See on platvorm erinevatele valdkondadele.

Urmas Vaino: ERR.

Kontaktid Itaaliaga on alati seotud lastega. Koerad ja lapsed on tähelepanu all. Varem on Eestist olnud sead ja porgandid ja inimestel on see silma jäänud. Kui me suudaks seda endi sees ka sünkida, siis oleks see päris meie asi, see ei oleks vaid disainerite välja mõeldud asi. Asjad, kuhu täiskasvanud ei mahu, vaid 5-6 aastased lapsed. Valikotsused laste kaudu. Küsimused ja probleemid laste kaudu.

Salme Rannu: ERR.

On olnud ääretult põnev, kuidas asi hakkab minema suunda, kus inimesed jõuavadki kokkuleppele, mis on väga suur eeldus, et asjad toimivad. Eelmistel kordadel välja käidud mõtted korduvad.

Kard Männil: sisedisain.

Milaanos on Euroopa suurim mööblimes, inimesed on hellitatud tippdisaini ja uudsusega. Harjunud tarbima EXPO formaati. Osalenud Shanghai EXPO konkursil, kus saadi eriauhinna, mida kahjuks ei kasutatud (hoidiste sein – Eesti rahvas paneb kokku oma konservid ehk moosid, mis teiste jaoks on haruldane, kuid meie jaoks tavaline, kuhu igaüks pidi kirjutama oma nime ja panema foto, mida kahjuks arvati, et ei ole teostatav). Selle seina mõte oli uudsuse ja traditsiooni miximine. Tegelikult oleme me siin Euroopas ühed vanimad kohal olivad, kuna kõik teised rahvused on liikunud. See on väärtus, mis muudab meid eriliseks. Start-up ja nooruse jõud.

Edit Sepp-Dallas: Eesti Filmi Instituut.

Eelmisel korral Shanghais tegi film töötubasid paviljonist väljas. Võtsime kokku Hiina tudengid ning andsime ülesandeks teha film kohast, kus te oleteaga pange sinna sisse mingi narratiiv. Võidufilm – üks Hiina poiss jälgis, mis juhtus Coca-Cola purgiga. Indrek Hargla Melchiori projekt – võti keskaega, aga tänapäeva tehnoloogia. Lingitud laste ja erinevate sihtgruppidega.

Lea : Eesti Filmi Instituut.

Oli seotud Hannoveri projekti ettevalmistusega. Mets on hea, soomlastel oli metsa paviljon – mustikas kasvas ja liblikad lendasid. Moosid jutustavad Eesti lugu. Sellel aastal tuli välja maailma esimene 3D ooper-nukufilm, mis on itaalia keeles.

Anna Laine: Soomest kolis Tallinnasse aasta tagasi. Kirjutab blogi Tallinnast (Tallinnlanna, <http://tallinnlanna.wordpress.com/>). Kirjutab asjadest mida soomlased ei tea. Eestil on kõik see, mis itaallane soovib näha – mahe toit, head maitset, innovatsioon, pärimus, head asukohad, loodus, moosid, karulaugu supp, Peeter Pihel, šamaanid ja nõiad. Te teate kuidas ennast õnnelikuks teha.

Koos töötamine, vanast uue ehitamine. Hakanud innovatiivseks, eestlased on õppinud vaatama edasi. Lihtne leida, mida te tahate Milaanosse viia ja pakkuda.

Tiit Riisalo: Moosi teema sobib siia EXPOsse paremini. See, millega sinna välja minnakse, sõltub ideekonkursi tulemusest. See ei ole Eesti rahva kollektiivne looming, vaid ühe konkreetse loomingulise kollektiivi looming. See ei ole ühe inimese valik olnud, vaid konkursi läbiviijaks on olnud Eesti Arhitektide Liit koos žüriiga. Osa riikliku prestiiži küsimusest, me peame seal osalema ning võtma sealt maksimumi. Paviljon võiks olla selline, mille saab Eestis ehitada, Itaalias kokku panna ja suvalisse maailma otsa viia. Raha läheb siiski Eesti loomemajandusele.

Elena Natale: Konkursil võiksid osaleda uued konsortsiumid. Protsess on sama oluline kui see võit. Projekt võiks viia edasi ja luua midagi uut.

Raul Rebane: Mõte on minna jutustama Eesti lugu. EXPO ja OM – väike riik peab kohal olema. Keeruline ülesanne, kuna peab leidma vastavuse sihtgruppidele. Eurovisiooni edu saabus siis kui žüriist löödi minema eestlased. Kui välismaalased hakkasid laule hindama, siis sellele järgnes edukas periood.

Peame leidma midagi, mis on meile südamelähedane ja omane ning mis võiks seal tähelepanu äratada. Koht on meil suurepärase. Värav + venelased. Meil on automaat-tähelepanu. Tähelepanu on määrav, kuna ma ei kujuta ette, et meil oleks võimalus sinna minna ilma vaimukuseta või positiivse kiiksuta. Peab olema julgust minna riskile. Kui 15 aastat tagasi sobis mets, siis ma ei näe põhjust, miks seda mitte üle võtta mingis teises vormis – terve laenamine. Suur osa maailma filmikunstist ja -muusikast ongi ju viljakas laenamine. Olen käinud paljudes olümpiaparkides ning seal on mingi tähis, mis köidab tähelepanu. Kaks asja, mis minu puhul on mõjunud, on Carmen Kassi foto (Male Föderatsiooni president) ja teine asi, mis on alati peale läinud, on seenemets. Puutumata loodus. Milaano inimesed on ära hellitatud väga heade asjadega. Asi peab olema hea, aga Eesti inimesed peavad ka uskuma, et see on hea. See on ääretult oluline punkt. Ilma meedia toeta siin hakkama ei saa. Paviljoni loosungite otsimine läbi meedia. Metslooma kaamera – otsepilt Eestist. Kogu ideedeotsimise protsess on olnud viljakas ja tulemuslik.

Tiit Riisalo: Hiina õigusruum oli keeruline. Edukas plaan oli: 1) käib läbi palju inimesi, miski köidab neid. Shanghai põrsad – pildistati palju. Sügavuse ees peab olema ilus vorm. 2) mis toimub selle ümber, on oluline – seminar, kontsert, happening.

Raul Rebane: Suurendada emotsionaalsuse astet, sest see paneb inimesi tegelikult liikkuma. Koht, kus tahad pilti teha, atraktiivne koht lastele ja kui ma näen hoidise pilti, siis peab tekkima huvi, kuidas nad seda tegid.

Anna Laine: Ärge kuulake nii palju Eesti inimesi, muidu juhtub nii nagu Eurovisioonil, kus oli Birgit VS Winny Puhh. Terve maailm olik huvitatud Winny Puhhist, aga mitte Birgit Õigemeest.

Rando Pettai: Üks kogemis meil Leto svet'iga oli. Tuleb teha õigel ajal õigeid otsuseid.

Kard Männil: Umbrohu söömine Eestis – naat, nõges, karulauk.

Aivar Hanson: Mets – Põhjamaades on rohttaimi rohkem kui Lõuna - Euroopas. Muhu, Mohni ja üksikud laiud – palju taimi, mis kasvavad ainult seal. Peeter Pihel on taimede uurimisel kaugele jõudnud, Soome – Rootsi – Inglise koostöös ilmub 2015 kokaraamat. Ei ole fancy, ilmselt on Inglise kirjastaja. Viimase aja suurim toiduelamus on Kihnu saarelt - toit, mille nimi on lihakala ehk sea kamar ja puhas pekk + räim. Metsikuse teema. Itaalias valminud veinid on Eestis popimad, panna kokku meie taimedega.

Elena Natale: Temaatika – otsitakse uut vana. Oskused, mis on Eestis olemas, keemiat ei ole. Oskused on alles, mis on suur väärtus.

Marit Ilison: Kaasata teatrikunstnikke. Veneetsia biennaali avalik kaitsmine.

Rando Pettai: Oleme uhked selle üle, et me kasutati Skype'i loomisel nagu soomlastel oli Nokia ja selle järgi võiks meid juba tunda. Tahame igal pool ninapidi juures olla. Palju ei saa olla riike, kes räägivad oma väiksusest (Island). Kui hakata läbi selle rääkima, et me oleme kõige puhtamad, kõige väiksemad ja jõudagi sinnamaale, et me olemegi kõige tublimad. Ei räägi ajaloost. Saame rääkida, et ka meie olime need, kuhu Rooma impeerium ei julenud tulla vallutama – kliima ja Põhjamaade viikingid. Tribe-mentaliteet.

Kard Männil: Eestlasel on juured all, sa ei saa ilma selleta, miski kisub alati tagasi.

Liisi Eesmaa: Kasemahl ja internet.

Elena Natale: Me ei lähe tooteid presenteerima. Paketeerime huvitavalt ja innovatiivselt.

Marit Ilison: WiFi vabadus. Parkimine, pangandus.

Urmas Vaino: Asi, mis on idee keskmes, puudutaks itaallast, brasiillast ja seda teadlikku hiinlast, kes tuleb Euroopasse. WiFi iga kase otsas, aga mis ma teen sellega kui ma tulen Brasiiliast või Hiinast. Asi peab olema kõigile mõistetav ja selle kaudu saame seda wow'd pakkuda.

Kard Männil: Väiksuse positiivne külg – punktist A punkti B on nii vähe, et kompaktsuse süsteem toimib. Kuidas on võimalik oma tööd teha, kuna kõik on nii lähedal üksteisele.

Marit Ilison: Eesti on baas, kus saab maailmale asju teha ja kõik asjad on maailmatasemel. Loomemajandus on lüli. Mida spetsiifilisemad üritused, seda tulusamad.

Raul Rebane: Lätlased on nüüd jõudnud kõigist ette ning neil on EXPO leping olemas ja nende idee on mesilastaru.

Imre Sooäär: Itaalia – Eesti Parlamendi ühenduse kontaktisik.

Riigikogus suured vaidlused majanduskomisjonis ja väliskomisjonis. Shanghai Eesti väljapanek ei olnud piisavalt mõjus ning see on komisjonide ühine otsus. Miks see nii ei olnud, on ilmselt see, et ei toimunud töögrupe. Kui tehti võrdlusi, siis näiteks Islandi paviljon ehitati 1/3 eelarvega Eesti eelarvest, aga kui paviljonid pandi järjestusse, siis Island oli III kohal.

EXPOle tuleb minna ja seal osaleda ning raha parimal viisil kasutada. *Impact* peab olema maksimaalne. Tagantjärele tarkust ei peaks olema. Mida paremini on eeltöö tehtud ja koordineeritud, seda suurem potentsiaal selleks heaks tulemuseks on.

Kard Männil: Mõttekojad ja palju erinevaid inimesi, aga kui lõpuks otsustab võitja Eesti Arhitektide Liit, siis eelmisel korral oli palju huvitavamaid projekte.

Elena Natale: Tegelikult on see umbes 8 liikmeline žürii, kelle hulgas on 3 arhitekti. Tulemused ei pruugi alati kõigile meeldida. Me loodame, et on uued konsortsiumid, kes osalevad. Inimesed ei julge osaleda. Momendil on Eesti ka *shift moment*. Avalik konkurss tuleb augusti II poolel. Mida rohkem tuleb üllatavaid ideesid, seda suurem tõenäosus on, et mõni selline idee ka reaalsuseks saab.

Imre Sooäär: Kui me analüüsisime, mis läks viltu Shanghais, siis põhililne asi, mis tuli välja, oli see et ei analüüsitud seda, kuhu minnakse, millises kultuurikontekstis me peame olema, see ei ole Eurovisioon. Kui minna Itaaliasse, siis selle mõttega, kuidas seal silma jääda. Sead silma ei paistnud, hiinlased aru ei saanud. Mõõdikud - maksimaalne meediakajastus – paviljon äratav tähelepanu, puudutab inimesi, kes tulevad. Külaliste arv, reitingud.

Felix Mägi: Shanghais oli suurte paviljonide ukse taga järjekord. Meie paviljon oli väike ja seal järjekorda ei olnud mitte kunagi.

Edit Sepp-Dallas: Suurbritannial sees ei olnud midagi, vaid ainult väljas – kera, mis jäi kõigile silma.

Imre Sooäär: Islandi sisu oli imelihtne, lihtsalt pildid Islandist ning see lihtsus võlus. Idee peab olema lihtne ja mõjus.

Anna Laine: Sarnased asjad huvitavad inimesi - hea söök, hea jook, hea pidu, ilusad tänavad. Ehitage köök. Pange Peeter Pihel sinna ja karulaugu supp.

Imre Sooäär: Põhurestoran.

Kard Männil: Moosi-sein, päris hoidis.

Aivar Hanson: Infodetailid eripära kohta - Eestis on kaseviin, mis on tehtud naturaalsest kasemahlast.